

ul Dépôt
Ricordi
res-musi-
Guitarre,
res fabri-
ommissions.

tranger!
l'étranger
produits de
ce antais
ue le sig-
ette pour
ger à son
ance étran-
redouta-
1) Je viens
Ant-Aubin
demande
os Plules
souffrains
er que tout
ure, et que
redit, les
l vrai, que
rois boîtes
toutes mes
rennent en
quel, toutes
en faire des
lettre et je
sonnes qui
nt, Paris.

AREL

YEAUX
infaillible
alots, etc.
la boîte.
ch de coul-
r. Successeur
23, Rue Ste
anerie, Paris

NTIN.

գալեսի
SCHICKLER

I

isite

esse

ariage

ance

s

ndes

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԾՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թիւրքիայի և Ռուսիայի համար տարեկան 23 Փրանք
Ուրիշ ամեն տեղերի » » 20 »
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը:
Բաժնէդիւնները կանխիկ կը վճարուին: Վեցամսեայ կամ ե-
ռամսեայ բաժնորդութիւններ ալ կընդունուին, առանց սեէ յա-
ւելման բաժնէդիւն վրայ:
Խմբագիր-Տնօրէնին հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրատունը
(rue Vacon, 50) ամեն օր կէսօրէն յետոյ, ժամ 2 1/2 մինչև 4 միայն:

Ա ՏԱՐԻ ԹԻՒՒ 49

1886 ՓԵՏՐՈՎԱՐ 3

(ՅՈՒՆՎԱՐ 22 Հ. Տ.)

ՉՈՐԵՔԱՐՔԻ

Կը հրատարակուի Ղ. Ե. Նրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Մանուցման 1 միջակ դիրք 1 ամսեկով կարժէ. 1 դիտողիւր 2
ամսեկով:
Նամակ կամ ծրար պէտք է զրկել խմբագրութեան հետեակ
հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia,
MARSEILLE (France)
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la
Rédaction (Rue Vacon, 50).

ԲԱԾՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. — Տնտեսական պահանջներ. —
Արմենիան Պ. Բիլիի դաշնագրի (բարցմ.
Dritto րազրկն). — Պարբերի հայ գաղ-
թականութեան Պ. Ճիլքի Պրայսի գրութեան
շնորհաւորական նամակի բարգմանութիւ-
նը. — Անդրի. — Պարտոսականի աւա-
զակութիւնն ի Պարբերի. — Արտաւա-
զակի Հայեր ի Պ. Պիլի. — Հայկական
խնդիր. — «Մշակ» րազրկը. — Արեւե-
լեան խնդիր. — Արտաւազակի րաբեր.
— Արեւտրական. — Մանուցումներ:

Ա Զ Դ

Խմբագրատունը փոխադրուած լինելով
Vacon փողոց 50, կը խնդրուի չդիմել
նամակներն այսուհետեւ Rue Arménie,
2, այլ պարզապէս հետեակ հասցէով:

M. PORTOUKALIAN, Rédacteur
du journal «Arménia». MARSEILLE
(FRANCE).

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ժողովրդի մտաւորական և բարո-
յական զարգացումը կախում ունի
նաեւ նորա նիւթական զարգացումէ:
Այն ազդեր որոնք նիւթապէս հա-
րուտ են, մտաւորապէս ալ զարգա-
նալու շատ միջոցներ կուենան:

Անտարակոյտ մի ժողովրդի նիւթա-
պէս և մտաւորապէս յառաջդիմու-
թեան գլխաւոր պայմաններէ մին է
անկախութիւնը: Գաղութական ան-
կախութիւն չունեցող ստրուկ ժողո-
վուրդները կրնան այնչափ միայն յա-
ւաք երթալ որչափ որ թող տայ ի-
րենց վրայ տիրապետող բռնաւորը:

Եթէ այսօր մեր մէջ վաճառակա-
նութիւնը, արհեստները, կրթութիւնը,
ընթերցարարութիւնը և այլն շատ
յառաջ գնացած չեն, մէկ պատճառն
ալ այն է որ քաղաքական ազատ և
ազազով դիրք չունինք: Կառավա-
րութիւնը անհատական ջանքերը չը-
քաջալերելէ զատ, շատ անգամ խո-
չընդունել ալ կը հանէ նոցա առջև
և չիմալոր որ ժողովրդը յառաջ-
դիմէ:

Այլ սակայն եթէ անհատական պ-
ծերը կը տկարանան դժարութիւն-
ների առջև, միայն յոյսերը աւելի
զօրեղ կը լինին դիմանալու համար:

Մենք հայերա ալ միութեան ղո-
րութիւնը փոքր ի շատեւ խնայած ի-
նելով, ընկերութիւններ կը կազմենք
ուսում տարածելու համար. բայց էր

մինչև այժմ անընդունակ ջոյց կու-
տանք մեզ մեր հայրենիքի տնտեսա-
պէս զարգացմանը համար ալ ընկե-
րութիւններ կազմելու և այդ նպա-
տակով մեծ ձեռնարկներ անելու Ար-
մենիայի մէջ:

Պատի առարկուի մեզ թէ ապա-
հովութիւն չկայ և թիւրք կառավա-
րութիւնը արդեւներ կը հանէ մեր
առջև: Կընդունինք այդ առարկու-
թեան ճանարարութիւնը, այլ սակայն
պէտք չէ որ այդ վիճակ վճառուի
մեզ. ընդհանրապէս, այդ աւելի մի
պատճառ պէտք է լինի որ մեր ոյ-
ծեր սովորենք, միայնունք որ ա-
ւելի զօրեղ լինինք արդեւներին դէմ:
Թիւրք կառավարութիւնը կաշխատի
մեր դարձներ ևս փակել, մեր եկեղե-
ցիներ անգամ կուղէ փակել, նոցա չի-
նութեան կամ վերանորոգութեան հա-
մար իւր հրամանագիրներ տարինք
ուշացունելով, այնու ամենայնու մենք
դարձեալ կաշխատենք կարելի եղա-
ծին չափ դարձներ ունենալ, եկե-
ղեցիներ ունենալ Արմենիայի մէջ: Բայց
էր չենք աշխատիլ բնաւ անտեսա-
կան ձեռնարկներ համար:

Եթէ հայ հարստանք միանալով
մի դրամատուն (պանքա) հաստատէին
Երզրումի մէջ որ ճիւղեր ունենար
Վան, Մուշ, Տիգրանակերտ, Գար-
բիբեղ և այլն, որչափ մի մեծ բարիք
արած կը լինէին ինքզ զիւրայի հայ
ժողովրդին որ որս դարձած է ան-
խնայ վաշխաւորների ճիրաններին մէջ
որոնք տղրուկի պէս կը ծծեն իւր տ-
րին և քրտորեկէ վար չեն մնար
հարստահարելու կողմէ: Եւ այդպիսի
անհամաւորական մի ընկերութեան հա-
մար Արմենիայի պէս մի տեղ շատ մեծ
դրամագլխի ալ պէտք չէր լինէր:

Վանք: Կատանդին Կամարական
բէկ, նախկին գեր-հիւպատոսի Վան,
որ իւր աշխիւ սրտով և զարգացած
մտքով մի նախախնամութիւն եղած էր
այնտեղի ժողովրդին համար, ծրա-
գիր կազմած էր մի այդպիսի դրամա-
տան ընկերութիւն հաստատելու հա-
մար Վանի մէջ, բայց իւր տեղափո-
խութիւն վրայ գալով, Վան գրկուե-
ցաւ այդ բարիքէ:

Սակայն եթէ Արմենիայի մէջ ապա-
հովութիւն և աղտոտութիւն չկայ,
դեմ Եւրոպայեան հայ գաղթակա-
նութիւններն որոնք ազատ և ապա-
հով երկիրների մէջ կազմին, պէտք

է որ անտեսական կապեր և միու-
թիւններ ունենան իրենց մէջ փոխա-
դարձապէս օգնելու համար իրարու
նիւթական զարգացման: Ազգութիւնը
մի մեծ գերդաստան է շահեցող կա-
պուած իրարու հետ: Ինչպէս մի ըն-
տանիքի անդամներ զանազան քա-
ղաքների մէջ հաստատուելով իրա-
րու կաջակցին իրենց առեւտրական
դործերի համար, այնպէս պէտք է
լինի և ազգայինների կապակցութիւ-
նը իրարու հետ, այնպէս պէտք է փո-
խադարձապէս օգնեն իրարու հայ
գաղթականութիւններն, իրենց մէջ
անտեսական և փաճառականական յա-
րաբերութիւններ և միութիւն հաս-
տատուելով որպէս զի իւրաքանչիւր հայ
գաղթականութիւն իւր բնակավայրի
մէջ զարգանայ և կարելի եղածին չափ
նշանաւոր դիրք բռնէ:

Մի ծանր խնդիր է թէ Եւրոպա-
բնակ հայ գաղթականութիւններն ազ-
գային ինչպիսի վարչական կազմակեր-
պութիւն պիտի ունենան. այլ սա-
կայն հետզհետեւ այդ խնդրի լուծ-
ման պէտք է հասնիլ: Մեր կարծի-
քով, այդ գաղթականութիւնները այլ
ևս ոչինչ պէտք չէ սպասեն Կ. Պոլ-
սի պատրիարքարանէն այլ իրենց մէջ
համաձայնուելով և կրօնապէս բաժ-
նուած ՀԱՅԵՐԱՅ ալ ԱԶԳԱՅԻՆ դրօշա-
կին տակ միմիկելով և միացունելով,
բուն իսկ հայ ազգային վարչական մի
կազմակերպութիւն պէտք է ունե-
նան, ընդհանուր համաձայնութեամբ
մի տեղ իրենց կեդրոնական վարչու-
թիւն հաստատեն և ամեն քաղաքի
մէջ ալ վարիչ ժողովներ որոնք կեդ-
րոնին հետ յարաբերութեան մէջ ի-
նին ընդհանրական խնդիրների հա-
մար: Այդ վարիչ ժողովներ պէտք է
ուսումնասիրեն և գործադրեն հայ
գաղթականութիւնների իրարու հետ
կապակցութեան և փոխադարձ օգ-
նութիւններով բարոյապէս, մտաու-
րապէս և միանգամայն տնտեսապէս
զարգացման միջոցները:

Մեր կարծիքով, մի այդպիսի կազ-
մակերպութեան պէտք է առաջնոր-
դեն «Հայ Հայրենասէրների միասու-
ժողովներ» որոնք այսօր կազմուած
են Եւրոպայեան բոլոր հայ գաղթա-
կանութիւններին մէջ: Մ. Փ.

ԱՐՄԵՆԻԱ ԵՒ ՊԵՐՍԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՐ

Գահիրէի Diritto Խաղաղական րազ-
րին մէջ սոյն վերնագրով Մեծ. Պա-
րոն Կարապետ Կապեանի ստորագրու-
թեամբ մի յօդուած կը տեսնենք որ
ուշադրութեան արժանի մի դրուած
լինելուն համար թարգմանելով կը
հաղորդենք մեր ընթերցողներին:

«Գաղթի Եւրոպայէն» իւր 1204 դ-
օրի թիւին մէջ յօդուած մը կը հրա-
տարուի աղբրագրի մը նկատմամբ
որ պիտի ուղղուէր Գահիրէի հայ
գաղթականութեան կողմէն Անգլիայի
կառավարութեան: Առանց մտնելու
այդ պատուական թերթի բրած դի-
տադրութիւններին, ի բոլոր սրտէ կը
բացւած որ հայ գաղթականութեան
մտադրութիւնը և իւր արդարաւի-
րական բաղձանքները յաջողութեամբ
պրականին:

Բաւական ժամանակէ ի վեր Եւրո-
պայի զանազան թերթերին մէջ հա-
ճութեամբ կը կարդանք որ ամեն երկ-
րի հայ գաղթականութիւնները ա-
ղբրագրներ կը ներկայացունեն և
պատգամաւորութիւններ կուղարկեն
տեղական տէրութիւններին, Պէրլինի
դաշնագրի 61-րդ յօդուածի դործադ-
րութիւնը խնդրելու համար: Հաւա-
տարմութեան արժանի բաղձութիւ-
թերթերէ որոնք վերջին ժամանակներ
այս խնդրի վրայ գրած են, կրնանք
յիշել Մարտիի Sémaphore և Արմե-
նիան, Evénement, Voltaire, Times,
Temps և Վառնայի «Իրաւունք»ը ո-
րոնք կիմնցունեն թէ պատգամաւո-
րութիւններ ներկայացուած են Ֆրանս-
սայի, Անգլիայի և Ռուսիայի կառա-
վարութիւններին և տրիշներ կազ-
մուելու վրայ են Պէրլինի դաշնագրի
61-րդ յօդուածին ստորագրող ուրիշ
պետութիւններին ներկայացունելու
համար: Նախ մի անգամ սրճանքն
այս ազգի արդի վիճակին վրայ և
յետոյ պիտի տեսնենք թէ նա արժա-
նի է Եւրոպայի բարոյական աջակցու-
թեան: Այն ազգ որի համար կը
խնդրենք այս պատգամութիւն, այն երկ-
րի կը վերաբերի որի ամեն մէկ հեա-
քը մէկ մէկ դասական (classique) ի-
շատակ կը յարուցանէ: այն երկիրաւոր
վեհափառ Մատիւ լեռը կը հանդի-
որ Ս. Գրգին մէջ անուանի է. այն
երկիր որ կրնայ բոլոր թէ ներկայ սե-

բունդի օրրոնն է. այն երկիր ուր արդեն աւարդներն գտնուի ունիւնք մը քննարկուի: Հին Հայաստանի տնտեսնի ժամանակաշրջանին մէջ կը գտնուէր հայ գործարար մը որ առ- ժամանակ մի ցնցեց և նեղը ձգեց Հոսովնական կայսրութիւնը: Բնաւա- լոր եղան և անմահ պիտի լինին Մի- հրդատի և Տիգրանի անունները յա- լիւսեանական քաղաքին (Հոսով) հա- մար:

Այսօրուան վիճակագրութիւնը Օտմ- հայաստի հայերի թիւը 3,000,000 ի կը հասցունէ և Ռուս-Հայաստանիւր 1,300,000, Պարսկաստանիւր 90,000, և 3 կամ 600,000 Հնդկաստանի և քա- լոր Եւրոպայի մէջ: Այս ազգ տնտե- կարիքնայ իւր գործարար քունէն և յեղափոխական ինքնագրութիւններն անաւարտեղ, ուրիշ բան չցանկար բայց միայն մեծ պետութիւններէն խոտաւորած բարեկրթութիւնները ու- բունք ուրիշ արդիւնք չտեսի անե- նան, այլ միայն եղբայրակից անեղ- մահմանական և քրիստոնեայ տար- բերն, բարգաւաճել Օտմ պետութիւ- նը և նախապէս եւրոպական վաճա- րականութեան:

Արդարեւ երկիր մը որ կրնայ 40 միլիոն բնակիչ բնակեցանել, գրեթէ բոլորովին անմեղ և վաճառականա- կան դարգացումը զուրկ կը մնայ. եր- կիր մը որ կրնայ հոգալ 100 միլիոն բնակիչներն ներթափան պէտքերը և իւր պողոտան հոգ հին ժամանակ- ներ Հոսովնական, Յոյն և Պարսիկ ինքնակալութիւններն գտնալ հարա- տացող, կը մնայ լքեալ և անհաշա- բար երեսի վրայ լքուած: Բոլոր գաղութագրութիւնները որ մինչև այսօր եւրոպան յանձն առաւ այս երկրի համար որ 3 դարէ ի վեր կը ծփի ու կը տագնապի բազմին անգութ ճի- բաններէն ներքեւ, մեռեալ տառեր գարձան:

Այս արեւելեան ազգը ամենէ աշ- խատասէր և ամենէ արթուն ազգն է Փոքր-Ասիայի մէջ և ամենէն աւե- լի ճշգրտութեամբ եւրոպական լուսա- լորութեան հետեւող: այս ազգ որ Պարսկաշէն, Յոյնէն, Անգլիէն տեղի բազմութիւն է, որի հայրենիք մշտա- կան պատարար եղած է թափարա- կան և մանկական հրոսակներն որ- չաւանքներն դէմ, լքեալ թողուած կը մնայ այն Եւրոպայէնոր խաշակիւ- ների պատերազմին մէջ իրեն հաւա- տարիմ գաղանկից տեսնած էր:

Արդ ժամանակ է որ այս ժողովուրդ համակրութիւն և ուշադրութիւն առա- նայ, որին արժանի է: Ժամանակ է որ Եւրոպան լռէ այս ազգին ողբն ու կոծը որ 33 դարէ ի վեր կաշխատի իւր անկախութեան համար, որի զգա- ցումները տեղիքն ի վեր բնածին են «Amor patria nobis est innatus» (հայ- բնեկրի սէրը մեր մէջ բնածին է): Ժամանակ է, կասեմք, որ տահաւա- րակ պետութիւններն արդարութիւ- նը և գթութիւնը ու մասնաւորապէս թիւրք տէրութիւնը տեղի տան այս խոտաւորներն որ մինչև հիմա գոր- ծադրուած չեն:

Արմենիան այսօր Եւրոպայի բարե- բարութիւնն ուրիշ բան չի խնդրեր, բայց միմիայն Եւրոպայի ստեղծած Պէրլիէի գաղութի 61 ըզ յոգուածի գործադրութիւնը և 1878 յունիս 4ի Անկլո-թիւրք գաղութագրութեան պաշտպանութիւնը: Այս ազգի մի- միայն բաղձանքն է յիշեցունել պե- տութիւններին, որ ոչ թէ 1836 թուա- կանէն սուալ դրուած առանձնաշնոր- հումն է որ կուգէ, այլ միմիայն վե- բոյիշեալ յոգուածի գործադրութիւ- նը, որ կասէ «Առանց յապաղման գոր- ծադրել պէտք եղած վերանորոգում- ներն և բարեփոխութիւնները», որոնք 7 տարիէ ի վեր ոչ թէ առանց գոր- ծադրութեան կը մնան, այլ նոյն իսկ մի ազգի ինքնասիրութիւնը կը վիրա- լորեն: Կը մտածենք որ Գաղիէի հայ գաղութականութեան արդարացի բաղձանքները որ նոյն իսկ բոլոր ազ- գինն են, բարեհաճութեամբ լսուին բոլոր պետութիւններէն, և մասնաւո- ռապէս Անգլիան, որ Պէրլիէի գաղ- նագրութեան զոտ, Անկլո-թիւրք գաղութագրութեամբ Արմենիոյն պաշտ- պան հանդիսացած է և վերանորոգում- ներն պէտքը հաստատած է:

Կ. Ա. Ա. Ա. Ա.

ՊԱՌՔԵՆԻ ՀԱՅ ԳԱԼԹԱԿԱՆՈՒԹԵՆԸ
Պ. ՃԵՅՄԵՍ ՊՐԵՍԻ ԳՐԱՐԱՆ ԵՆՈՐՀԱՐԱՐԱՆ
ՆԱԽԱԿԻ ԹԱՅԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Աղբիւր Պարոն.
Հայութիւնը իւր անհուն երախ- տագիտական զգացումները այս ան- գամ ալ Բոսնիոյն ազգայնոց մէկ խմբին կազմած ընկերութեան միջո- ցաւ, Ձեր բարեհաճութեամբ պաշտօնին շնորհաւորութեան առթիւ կը ներկա- յայնէ Ձեր բարձր աթոռին պատուան- դանք, վստահ ըլլալով որ սիրալիր ակնարկ մը պիտի նուիրէք ու իր կտրեկցութեան արժանի վիճակին մէջ զինքը միակնարելու առիթ տուած պիտի ըլլաք:

Մեք՝ երկու երանեալ Տեառն ներ- սէսի հանգուցեալ Պատրիարքի ճշ- մարիտ աններ, գնահատելով Ձեր պաշտօնին բարձրութիւնը և այդ ա- թոռին վրան Ձեր ինչ մեծ կարեու- թութիւն ունենալը, բերկրալիր սր- փիւ կուգտիք շնորհաւորել զՁեզ, և մտածել որ երկինք զօրավիզն ըլլայ Ձեզ:

Աղբիւր Պարոն,
Թշուառ Հայաստանի հաւաքանքն էր որ զՁեզ հոն մղեց. հոն՝ ուր աշ- խարհի բազմը կըրտուի. արդարեւ- թեան և իրաւանց կշիռն հոն է, և Դուք՝ որպէս պահապան հրեշտակ ա- նոր նժարը պիտի հսկէք, ողորմելի Հայուն արցունքները երբ ի կշիռ դը- րուին, անոր ծանրակշռութիւնը դուք պիտի ճշդէք, վստահ զի ո՛չ միայն քաջածանօթ էք անոր ցաւ երան, այլ և ազնկաւոր վիշտերէն զգածուած. ասի գիտէ Հայութիւնը և շնորհա- պարտ պիտի մնայ յաւիտեան:

Ձեր հանրածանօթ հայասիրութիւ- նն է, որ գնեղ կ'համարձակեցնէ ներկայիս Ձեզ մտաշիւ և ի գիմաց Հայութեան վշտակիր սրտերուն ու-

բախտութեան թրթռումները ներկա- յել Ձեզ:

Ընդունեցէ՛ք ուրեմն մեր սրտա- գին հառաչանքներ, զոր Դուք թը- նարովը Ձեզ կ'մատուցանեմք գոչե- լով յաղիւղորմ սրտէ «Այս ամենեցուն ի Ձեզ յուսան և Դուք պիտի տաք ժամանակին աննոց կերակուրը»:

Ի գիմաց Հայրենասիրաց ընկերու- թեան Պաշտօնէի Հայ գաղութականու- թեան

ԱՏԵՆԱԳՈՐ (Ստորագրութիւն) ԱՏԵՆԱՊԵՏ (Ստորագրութիւն)
Պաշտօնէի 11 յունիս 86.

Կ Ե Ղ Ծ Ի Ք

Թուրք ազգին կենցաղագրութեանը մէջ տիրող գլխաւոր երևոյթներէն մին է նաեւ կեղծիքը, և այս հիւանդութեամբ վարակեալ են ոչ միայն տիրող ցեղը, այլ նաեւ հպատակ ազգութիւններ: Նախորդ երկու յոգուածներով՝ որք հրատարա- կուեցան «Արմենիա»ի մէջ, երբ ես խոր- հուրք կուտայի մեր ազգային իշխանու- թեան կամ Թուրքիա բնակող մեր հայ եղ- բարց աւելի անկեղծութեամբ վարուելու կառավարութեան քով, ճիշդ այս կեղծիք ըստած միւլութիւնը մէջ տեղէն վերցնել տալ էր միտքս:

Ուրախ եմ տեսնելով որ «Արմենիա»ի Պատ. խմբագրութիւնը իմ գրածներուս առթիւ մասնաւոր առաջնորդող յոգուած մը նուիրելով եկաւ յայտնելու թէ կա- տարեալ համաձայնութիւն մը կը տրիք մեր կարեւոր մէջ, բայց ի մի քանի կէ- տերէն որք դեռ լուսարարուելու կարօտ են. և որոց վրայով մի քանի խօսքեր ոչ միայն աւելորդ չեն ըլլար, ինչպէս կըսէ Մարտիկոյ Հայ-թերթը, այլ նաեւ օգտա- կար:

Ինչպէս ըսինք քիչ մը վերը, Թրքական կենցաղագրութեան մէջ ամենէն աւելի աչքի դարձող երևոյթն է կեղծիքը այսին- քն տեսակ մը շինծու ցոյցեր, կամ սուտ ձևեր որով ստիպուած ես ըսելու և ընելու այնպէս ինչպէս որ չես խոր- հուր, կամ երեսաւոր այնպէս ինչպէս որ չես իրապէս: Մեծերու կողմէն ստիպում մը, իսկ փոքրերու կողմէն անտեղի երկչոտութիւն մը գլխաւոր շար- ժառիթներն են այս ամօթալի մուլութեան:

Թուրքոյ մէջ թագաւորէն սկսեալ մի- չե հասարակ զինուորը և վճիռներէ սկսեալ մինչև հասարակ քաղաքացին, ունին մի տեսակ բռնապետական և միապետական ոգի, որ գրեթէ սերնդական արտա- զած է, այնպէս որ ամեն տկար գործող կուգէ ոչ թէ ուրիշ բանի համար այլ իրմէ ակարեւորութեան վրան հեծնելու և դանդա- իւր քանաճոյցի տեսակ մը դիւրաբար գործիք ընելու, իւր շահերը պաշտպանե- լու համար օգուտ քաղելով նորարարական երկչոտութենէն: Հասարակ հոգադործի մը որդին որ այսօր ոստիկան կը գրուի և կուշտը թուր մը կը կախէ, հետեւեալ օրը չէ և չուգէր մնալ այնպէս ինչպէս որ էր առաջ իւր հայրենակից գիւղացիներուն քով այլ իսկոյն կը փոխէ իւր գիւրքը և միշտ տիրող դիրք մը բռնելու կը նկրտի:

Թուրքոյ մէջ եթէ երբեք պատահի քեզ մի իշխանի, կամ փաշայի կամ հա- ռուստ աղայի պաշտպանութիւնը, բարե- կամութիւնը կամ համակրանքը վայելել, չառ չանցնիր կղզաւ թէ այս թանկագին առաւելութիւնները պահպանելու համար ուրիշ բան չունին անկեղծ այլ խղճիդ և գիտակցութեանդ ձայնը խղճելով քու մէջդ, ըսել այն՝ ուր պէտք էր ո՛չ ըսել և ո՛չ ուր պէտք էր այն՝ բռնել և հա- տատել կատիպուիս երբ հարկը պահանջէ թէ ուտենիք վրայ խնձորներ կը բուսնին գլուխէդ մեծ և կարգաւոր վրայ նու- ուր կազմանքներն աւելի խաշոր:

Մի և նոյն է խղճիդ նաեւ կառավարա- կան շրջանակներուն մէջ. ստորագա- տեալ պաշտօնեայք և անդամք երբեք սո- վորութիւն չունին բարձրագոյններու դէմ խօսելու կամ ո՛չ ըսելու, այլ ստիպուած են իսկոյն խոտաւորուելու կամ հաստա- տելու թէ ինչ որ վեհապառ. թագաւորը և Նորին բարձրաշնորհ նախարարները խորհած են, սքանչելի՛ է արդարեւ, և թէ Նորին և Նոյնի Գարձարութեանց շնոր- հիւ ամեն բան վարդապետ տեսք մը կըս- տանայ երկրին մէջ:

Ահա այս կեղծաւոր դրութենէն օգուտ քաղելով ամեն ոք բոտ կարգին կարող կըլլայ իւր ծուռ և սխալ ընթացքը շա- րունակելու իւր հաճոյքը տեղը բերե- լու. հարկանելով, սպանանելով, յաջ և յաջեակ խոտորելով ևն. ևն. ևն.:

Չմոռնանք յիշելու թէ այս կեղծիքը ը- ստած վատթար միւլութիւնը Թուրքոյ մէջ ոչ միայն քաղաքական կեանքին մէջ աչքիդ կը դարձնէ այլ նոյն իսկ ընկերա- կան, ընտանեկան և մտերմական վիճակ- ներու մէջ ալ. հայր մը իւր որդեւոյն, եղ- բայր եղբորը հետ և ամուսին մը իւր ա- մուսնոյն հետ յաճախ կեղծիքներով կը վարուի:

Մինչև հիմա գրուածներէն յայտնի կե- րեւի ուրեմն որ այս կեղծիքը վերցնելով (*) կամ անկեղծութեամբ վարուելով Թուրք կառավարութեան քով մեծ բան մը ըրած չպիտի ըլլանք և թէ առնու ալ չեն Հա- յաստանի մէջ բարեկրթութեան մոռնել տալու միակ և ազգեցիկ միջոցները, այդ- պէս գործելով սա օգուտը կուենանք թէ մեր ազգ. իշխանութիւնը կազատի տե- սակ մը ճնշեալ և հակասական դիրքէն. Թուրք կառավարութեան ձեռքէն վար կիշայ այս փոշուն զննքը՝ որուն կը դիմէ յաճախ ինքզինք արդարացնելու համար աշխարհի առջև յայտնելով անտօթարար թէ ահա Հայոց ազգին Պատրիարքը և գլխաւորները կը վրայեն թէ իրենք (Հա- յեր) դրախտային երանութեան մէջ կ'ապրին ի Թուրքիա, և ուրիշ բանի մը կարօտութիւն չունին այլ միայն թագա-ւորին և նախարարներուն գեղեցիկ աչ- քերուն և պայծառ երեսներուն: Ասիկա առաջին քայլ մը է և մեր ընկերներուն է՛ն պղտիլը. եթէ մենք տկարանանք այսպե- փը ընելու և Թուրք կառավարութեան առժամեայ սպառնալիքներէն կամ կեղծ համակրական ցոյցերէն ազգաւորով իրո- զութիւնը ուրանանք և մեր խղճի և գի- տակցութեանց հակառակ վրայութիւններ տալու չվարանինք, այլ ևս ի՞նչ իրաւունք կը մնայ մեզ բան մը յուսալու, բան մը սպասելու Աստուծոյ և աշխարհի մար- դոցմէն, ո՛չ ապաքէն մեզ նման ազգի մը համար Թուրքէն աւելի լաւ կառավարու- թիւն չըլլար, և Թուրքի համար մենէ ա- վելի յարմար գերիներ չեն ըլլար:

Ալ աւելի լուսարարուելու համար այս կէ- տերը, մտադիր եմ գրելու «Արմենիա»ի խմբագրութեան երկու երեք կտոր փոք- րիկ պատմութիւններ «Օրինակք կեղծիքի և անկեղծութեան ի Թուրքիա» վերնագ- րով:

1886 յունիս 10 ԹՈՒՐԿԻԱՅԻ ՀԱՅ ՄԸ ԼՈՍԱՆՈՍ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ԹԻՒՐԿԻԱ

Լճնոտնի «Տէյի Գրօնիքը» լրագ- րի յունիս 23 ի թուին մէջ, Կ. Պոլ- սէն իւր թղթակցի քաջած հետեւեալ հեռագիրն կը տեսնեմք:

«Սոյն վերնագրով «Տէյի Գրօնի-

(*) Որոնք բարբերք կրնան իրենց լեզուին մէջ «մի կամ երեսը ելլի» կամ «երեսիմ քող պատուի», որ այն ատեն միայն տե- ղի կ'անկեայ երբ բռնաբարել իւր վերջին կեղծ կը անանք:

սխառ-
արագ-
էք սո-
ու գէ-
պուած
տատա-
գաւորը
արեւոր
արեւ, և
չնոր-
մը կըս-

օգուտ
կարող
բը շա-
րերե-
յաջ և

ծիր Ը-
ուրքիդ
ին մէջ
նկերա-
վիճակ-
ն, եղ-
իւր ա-
տով կը

նի կե-
կով (*)
Թուրք
ը բրած
ն շա-
մոցնեւ
ւ. այդ-
անքթէ
ի տե-
կըքէն.
ն վար
ը դիմէ
համար
թարար
րքը և
ը (շա-
ն մէջ
անի մը
թագա-
նի աշ-
Ասիկա
ուն էն
ոյստա-
ւթեան
ր կեղծ
լ իրո-
և զի-
իւններ
աւունք
բան մը
ի մար-
պղի մը
վարու-
նէն ա-

քը) անցեալ տարի մի նամակ հրա-
տարարած էր, ժամանակաւ ի Գա-
հիլէ, բրիտանական հպատակ վախ-
ճանեալ Անտոն Եւստֆ Մեհեհի կտա-
կի դատին համար, որ 300,000 ոս-
կի արժողութեամբ մի կալուած թո-
ղած և ամբողջովին կտակած էր իւր
կնոջ, բայց ուրիշ եւստֆի քանի պար-
գէներ զոնք թողած էր Հոռովեա-
կան հայ եկեղեցիներէ մի քանիին:
Նոյն նամակի մէջ նշանակուած էր
նաեւ թէ մեռնողի եղբորդիները
այստեւի պաշտօնակալներին աջակցու-
թեամբ կը խարդաւանէին կտակն ի
նպաստ իրենց դարձնելու, մեծադուստր
գրոմմեր վճարել խոտանալով այդ
պաշտօնակալներին որ դատը չհաւի-
նէր այս դատ տակաւին կը շարու-
նակուի և վերջի մէկ երկու օրին մէջ
տեղի աւելի քառամեկի մի յայտնու-
թիւն եղաւ այս մասին: Աղբյուրն
պատրիարքը ամենավերին անձն եւ
զոս օրին դիմել են վախճանեալին
եղբորդիները իրենց անհիմն պա-
հանջի համար աջակցութիւն տալու
լու, և մի պայմանադիր եղբրէ ընդ
մէջ նորին Գերբաւարութեան և բոլոր
քաղաքներին որոյ համաձայն Պատ-
րիարքի պիտի ստանայ երբ 20,000
ոսկի, այն պայմանով որ 3,000 ոսկի
դատական ծախքին օգնէ մինչև
կտակն ի նպատակ իրենց դարձնել յա-
ջողին: Պատրիարքն նախ մինչ 100
ոսկի տուել է, բայց կերել թէ մտա-
ծելով որ յաջողութիւնն տարակուսե-
լի է, վճարումն դադարեցուցել է, ու
բով այժմ բոլոր կարողագրութիւններն
երեւան եկան: Անշնորհ գործ մի է և
աւելի ցաւալին այն է որ Անգղիոյ
կառավարութիւնը չէ կորսող կտակի
պայմաններ զգործադրութեան հա-
մար սնդեղու:

Թիւրք պաշտօնակալներին մասին,
մասնաւորապէս ժամանակահատուկ
տերի համար, (Տէյլի Գրօնիքը) զը-
րածներն անհաստատի չեն. շատ
անգամ տեղի վճարումներ չուէր դատն.
բայց Արապիւն Աղբյուրն մասին գը-
րածներին մէջ մի գույշ սխալի պա-
տարարումն թղթակցէ:

ԱՐՄԱՐԱՐԱՐԱՐ ՎՃԱՆՅԻ ՀԱՅԵՐ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Կ. Պոլսէն մեզ կը հաղորդեն թէ
Մեծ. Պարոն Կարապետ Նաթանեան
որ Կալինէն Կ. Պոլսի փոխադրուած
էր երկու տարեկաններէ հակառակեան
տակ, առաւ թողուած է այժմ եւ
բաշխարարութեան տակ առնուելով
միայն որ Կ. Պոլսէն չհնաւնայ:

Իսկ փաստաբան Պ. Սահակ Գալեան
որ վանի մէջ յանկարծ ձերբակալուե-
լով ճանապարհ հանուած և ժողո-
վրդին սարսափեցանելու համար լուր
էր տարածուած թէ եւ մէջ պիտի աք-
սորուի, օտարիկներին հակառակեան
տակ բերուած է Կ. Պոլսի յունկար
12/24 Կ. և ուղղակի կեդրոնական
բանտը տարուած է ուր կը մնայ տա-
կալին յետին խեղճութեան մէջ:

Փաստաբան Պ. Ս. Գալեան որ վան-
ցի խեղճ ժողովրդի դատերը կը պաշտ-

պանէր, փուշ դարձած էր թիւրք
պաշտօնատարներին աչքին և անունով
հայ բայց սրտով թրքացած իշխան-
ներին: Պ. Գալեանի պատմածներին
նայելով, ինք վախի փաշտին, Պոլսի
կալիստայան, մի քանի թիւրք ա-
ղաների և նոյն արարածներ եղող
հայ իշխաններին զոհն եղած է: Չը-
գիտենք այժմէն թէ ի՞նչ պիտի լի-
նի այդ խեղճ արարականի վախճանը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Փարիզի Soleil լրագիրը Լօնտօնէն
իւր թղթակցէ տուցած է հետեւեալ
հեռագիրը յունվար 30 Կ.
«Լօրտ Սօլըպէրին պատասխանեց
հայ հայրենասէրներ յիշատակագրին
որ զրկած էին Պէրլինի դաշնագիրը
օտարադրող մեծ պետութիւններին:
Իմացուց Վատնաի Մանտօֆօլին թէ
Անգլիան, իւր մասին, հաղորդած է
հայերի դաշնագրերը Բրիտանական
դեսպանին ի Կ. Պոլսի, բայց թա-
ղուհուն կառավարութիւնը իրեն կը
վերադարձէ յարմար ժամանակը ընտ-
րել օգտարարութիւններ անելու հա-
մար Թիւրք կառավարութեան»:

«ՄԵՍԿ» ԼՐԱԳԻՐԸ

Ինչպէս արդէն յայտարարած էինք,
Տփլիսի «Մշակ» լրագիրը սկսած է
հրատարակել Նոր տարու սկիզբէն,
խմբագրապետութեամբ Մեծ. Պ. Գրի-
գոր Արծրունուն: Առաջին թիւը հրա-
տարակուած է յունվար 1/13 Կ., երկ-
րորդ թիւը յունվար 3/17 Կ., իսկ հե-
տեւեալ թիւը, տօներին պատճառով,
յունվար 10/22 Կ. հրատարակուած կը
լինի:

«Մշակ»ը այս տարի կը հրատա-
րակուի չաբաթն երեք անգամ և տա-
րեկան բաժնադրագինն է, ամեն տե-
ղի համար, ուսանական թղթադրամ
10 բուրլի և կամ ֆրանսական 25
ֆրանկեց թղթադրամ որ կարելի է
ապահովագրուած նամակով գրել
խմբագրութեան հետեւեալ հասցեով.

Rédaction du journal arménien
«MSCHAK». Tiflis (Caucase-Russie).

Պ. Գ. Արծրունուն թէ խմբագրա-
կան համութիւնը և թէ՛ հայրենա-
սիրական եռանդը հանրածանօթ լի-
նելով, աւելորդ կը համարենք խօսիչ
այդ նկատմամբ և կը յուսանք որ շա-
տեր պիտի փութան բաժնարդ գրուել
մի այդպիսի կարեւոր թերթի, նոյն
իսկ իրենց օգտի համար: «Մշակ»ի
վերադարձն հրատարակումը մի այնպի-
սի տրախտիթ երեւոյթ պատճառած
է Ռուսաստանի մէջ որ գնաւազան քա-
ղաքներէ փութացած են հեռագիր-
ներով յայտնել իրենց շնորհաւորու-
թիւններ «Մշակ»ի խմբագրութեան:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Փարիզ, 30 յունվար
Ահաւասիկ այն համաձայնութեան
պայմաններ որոնք Բ. Դրան և Աղեք-

սանդր իշխանին մէջ կնքուելու վրայ
են: Իշխանը անորոշ ժամանակով պի-
տի անուանուի Սուլթանի ընդհանուր
տեղակալը Բուլգարի մէջ. Հաւ-Բէօյ
գաւառի մասը Ռուսերեան լեռներին
մէջ որի ժողովուրդը գրեթէ բոլորո-
վին մահմէտական է և մինչև այժմ
անկախ մնացած է, պիտի միանայ
Անգլիանու պոլսի գիւղերին հետ Պուր-
կաղը որ Սև ծովին վրայ է, պիտի
ունենայ իւր մէջ օսմանեան պահա-
պան դօրք իշխանին հրամանարու-
թեան տակ: Այս կարողագրութիւնը
վերջացածին պէս, անոր վաւերացու-
մը պիտի ինքրուի քօնֆէրանսէն. Ա-
ղեքսանդր իշխանն ալ Կ. Պոլսի պի-
տի երթայ:

Յունաստանի պաշտօնակալն իրա-
գիրը սուտ կը հանէ այն լուր թէ
Յունական կառավարութիւնը իւր քա-
ղաքականութիւն փոխելով եւրոպայի
կամբին յանձնած է հելլենական աղ-
գային դատը:

Պետերբուրգէն կիւմյուռներ թէ
ռուսական երկու պատերազմանաւոր
հրաման ստացած են յունական ջու-
րերն երթալու:

Լօրտ Սօլըպէրին տրուած հրա-
հանգները կը հրամայեն անգլիական
ծովապետին որ բռնի ոյժ ի գործ
դնէ Յոյներին դէմ ուր որ փորձեն
յարձակել Թիւրքիայի վրայ:

Times ի Վիէննայի թղթակցը կը
կարծէ թէ Յունաստանի Գեորգ Թա-
գաւորը կը ստիպուի հրաժարական
տալ:

Փարիզ, 31 յունվար
Դիւանագիտական շրջաններին մէջ
կը կարծուի որ Պ. Կառաւթըն Սօլը-
պէրի նախարարութեան բռնած ըն-
թացքէն բոլորովին տարբեր ընթացք
պիտի բռնէ Արեւելեան դէպքերին
նկատմամբ:

Աթէնքէն հաստատարիմ աղբիւրէ
աւելուած մի հեռագիր սուտ կը հա-
նէ թողաւորին հրաժարման լուրը:
Չկարծուի որ Պ. Տելլինանի իշխա-
նութեան վրայ մնայ. Կիւմյուռներն թէ
Ռուսիան արեւելեան դէպքերին վե-
րաբերեալ մի նոր շրջադարձական պի-
տի հանէ:

Թիւրքօ-պուլկար բանակցու-
թիւնները կը շարունակուին ծանօթ
սկզբունքներին վրայ, բայց արեւե-
լեան դանդաղութեամբ: Բ. Դուռը
առ ժամապէս ապահովուած լինելով
Յունաստանի կողմէն, կերել թէ կու-
զէ երկարաձգել պուլկարական բա-
նակցութիւնները:

Պէլկրատ, 2 փետրվար
Չօրքերի մեծ շարժում սկսու ալ-
սոր: Երկրթաբաւ տեսչութիւնը հրա-
ման ստացաւ ամեն օր 13 զինուորա-
կան գնացք պատրաստ ունենալ:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Լօնտօնէն կը հեռագրեն թէ փե-
տրվարի 1 երեկոյին Պ. Կառաւթըն
վերադարձած է Օղլորնէն: Անթիւ
բաղմութիւն որ կայարանը կապաւոր
իրեն, եւ անդադին ընդունելութիւն
տրած է իրեն: Նորակազմ նախարա-
րութեան ցանկին մէջ որ ներկայացու-

ցած է Թագաւհուն, կը գտնուին Պ. Պ.
Կառաւթըն, Հարքուրդ, Լօրտ Կրան-
վիլ, Չիլդըր, Սրէնար, Ռօզպէրի,
Գըմպըրէյ:

Հոռովի և Մատրիտի մէջ գործա-
ւորներին ցոյցեր եղեր են դիւստոր
փողոցները: Կառավարութիւնը ձեր-
բակալած է մի քանի դիւստրներն:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՒՆՎԱՐ 26 ԷՆ ՓԵՏ. 2
ՆԵՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
==

ԲՈՒՐԳ. Հրապարակի գրութիւնը
միշտ նոյն է և գիները անփոփոխ:
ԲՍՄՊԱԿ. Հրապարակը աւելի թոյլ
է և գրեթէ գործ չլլար. օրուան
գիները Առանա 32-55, Զմիւռնիա
37-60 ֆր. 50 քիլօն:

ՄԵՏԱՐՄԵՂԷՆ. Ամեն տեսակներու
վրայ լաւ պահանջ կայ, շարժուա
վաճառումներէն կը նշանակեմք՝ 30
հակ Սիլիոյ մետաքս 33-36 ֆր. 2 հակ
Նուխայի 43 ֆր. 24000 քիլօ Բէշտի
ֆրիզոն 6 ֆր. քիլօն: Նուխայի ֆրի-
զոնը կարծէ 7 1/2-9 ֆր. թռփալ 4, 10
-4, 15 և չխար 3, 15-3, 20 ֆր. քիլօ:
ԿԱՆՔ. Ըստ տեսակին 53-64 ֆր.
100 քիլօն:

ՅՈՐՆԵՆ. Հրապարակի գրութիւնը
միշտ անգոր է և գիները ըստ տե-
սակին 14-19 ֆր. 100 քիլօն:

ՎԱՐՍՍԱԿ (avoine). Օրուան գիները
11 1/2-13 ֆր. Սամանի տեսակները,
14-15 1/4 ֆր. Ռոտաթոյ, 14 1/2-15 ֆր.
Ռուսիոյ ապրանքները 100 քիլօն:

ԵՂԻՊՏԱՅՈՐՆԵՆ (maïs). 12 1/2-12 3/4
ֆր. 100 քիլօն:

ԼՈՒՐԻՍՏ. Հասաւա է, Տրապիզո-
նի մաքրուած տեսակները 25 ֆր. 100
քիլօն:

ԿԱՆՔԻ ՀՈՒՆՏ (graines de chanvre).
Օտէսոյի ապրանքները 22 և Տաճ-
կաստանի Սև ծովու տեսակները 28
ֆր. 100 քիլօն:

ԹՈՂՆԱԿԵՐ (alpiste). 23 1/2-26 ֆր.
100 քիլօն:

ՇՈՒՇՄԱՆ (sésames). 38 1/2 ֆր. 100
քիլօն:

ԽԱՇԽԱՇ. 27-28 ֆր. 100 քիլօն:

ԿՏԱԽԱՇ. 23-25 1/2 ֆր. 100 քիլօն:

ԿԱՂԻՆ. Կտրածները 80-84 և չը
կտրածը 36 ֆր. 100 քիլօն:

ՆԻՐԱՆԻ ԿՈՒՏ. Ըստ տեսակին 50
-38 ֆր. 100 քիլօն:

ԴԵՂՆԱՇԱՍ. 100-115 ֆր. 100 քիլօն:

ՄԵՂԱՄԱՄ. 150-162 1/2 ֆր. 50
քիլօն:

ԱՅՅԻ ՄՈՐԹ. 27-35 ֆր. տուղինան:

ԱՐՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
==

ՇԱՐԱՐ. 3 քիլանոցը 54 1/2 և 2
քիլանոցը 55 1/2 ֆր. 100 քիլօն:

ՍՈՒՐՃ. Բիօի ապրանքները 42-52
ֆր. 50 քիլօն:

ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ. ձերմակները 3,
60-3, 70 և սեկըր 3, 40-4, 20 ֆր. քիլօն:

ՊՂՊԵՂ. Սենկարդի տեսակները 93
և Ժավա 85 ֆր. 50 քիլօն:

Գ.

ԾԱՆՈԹՅՈՒՄՆԵՐ

Ա. Զ. Գ.

«Արմենիա»-ի բաժնորդ գրուել ցան-
կացողներին գիրքով համար, ո-
րոշեցինք նոր բաժնորդագրութիւն-
ներն ընդունել իւրաքանչիւր ամի-
սէկէն սկսելով: Նախորդ թիւերն կը
ղրկուին անոնց միայն որք յատկացէս
փափաղ կը յայտնեն:

ՀԱՏԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱՆԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅՍԱԶՆՈՒՂԻ ՄԸ զից 50 սանրիմ.
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻ » 20 »

Սը ծախսին Մարտի, «Արմենիա» լրա-
գրի խմբագրատունը:

Օտար բաղադրութիւններն կը դրկուի փոս-
տով, երբ վերադառնալ զիցերով Ֆրանսա-
կան, քրքական կամ ուսումական փոստի
բոլորողն դրկեն «Արմենիա»-ի խմբա-
գրութեան:

ՄԱՆՈՒԷՂ ՄԻՐԱՆՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ՈՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅ-
ԱՐԱՅԻ ԳԱՒԱՍՍԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԱՃԱՍՍ-
ՏԱՆԻ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ ՄԱՐԷՆ ԵՒ ՉՈՐԷՆ
ՀՆԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵՆՈՅ

Մասն Ա. Բ. Գ. (աւարտ)

Հայաբնակ գաւառաց ընդհ. նկարա-
գրութիւնն, տեղագրութիւնն, աշխար-

հազրութիւնն, շէն և ամալի վանորէից
նկարագրին, աւանդութիւնք և սյլ նիւ-
թեր պարունակող Ազգ. գործ մի է, ամե-
նակարեւոր և հետաքրքրական գրուած
չըջանայեաց և շատ նուրբ տեսութեամբ
արժանի ամեն Հայու յաճախակի վերժա-
նութեան:

Կը գտնուի բոլոր գրադատաց քով-
կեդրոնաւորին է Պօլիս Պահճէ-գափու.
Հայագործի փառն դէմ Գ. էֆ. Ճոնեանի
վաճառատուն, թիւ 11:

Դին — Ա. և Գ. մասերն 8 ալան, իսկ
Բ. մասն 10 դահեկանի:

Վարժարանաց համար գոհացուցիչ
զեղչ կը լինի, և յանձնարարութիւնք
ճշգրի կը կատարուին:

TRIBUNE DES PEUPLES

(Revue internationale du mouvement social
dans les cinq parties du monde)

ADMINISTRATION:

Librairie des Deux-Mondes
Paris. — 17, rue de Loos. — Paris.

ABONNEMENT D'UN AN:

Union postale 6 francs, Département 5 francs,
Paris 4 fr, le numéro 25 cent.

Le premier numéro de cette revue men-
suelle qui vient de paraître est destiné à
passionner tous ceux qui vivent dans le
monde de la science et du mouvement
social. — Nous y remarquons entres autres
un article sur *la propriété* dû à la
plume éloquente de l'illustre géographe
Elisée Reclus, faisant ressortir tous les
maux engendrés par la propriété indivi-
duelle, l'autre article intitulé: *La
révolution dans la médecine*,
par *Cassius*, enseigne les moyens de régé-
nérer l'espèce humaine au moyen de la
transfusion; il ne s'agirait rien moins,

paraît-il, que de prolonger la durée de la
vie chez les vieillards et de rétablir la santé
des malades. — Nous y lisons aussi une
revue du mouvement social dans les cinq
parties du monde des pays suivants:
*Allemagne, Belgique, Hollande, Brésil,
Chili, Chine, Espagne, France, Grèce, Îles
Britanniques, Italie, Luxembourg, Mexi-
que, Perse, République Argentine, Serbie,
Suisse, etc., etc.*, des plus intéressantes au
point de vue socialiste, mais... nous ne
voulons pas déflorer le plaisir de nos lec-
teurs; qu'ils lisent eux mêmes cette revue,
intéressante au plus haut degré.

P. S. — On peut s'abonner sans frais
dans tous les bureaux de poste.

Envoi franco et gratis d'un numéro à
titre spécimen.

JOHN SARKIS

PAPASIAN

PAPETERIE — LIBRAIRIE

Magasin de Musique

RUE FRANQUE, PASSAGE CRAMER, 1

SMYRNE (Turquie d'Asie)

Fournitures pour Consulats, Agences,
Bureaux, Écoles, etc.

Articles pour Photographes, peintres
et ingénieurs.

Cartes Géographiques et maritimes
Plans de Smyrne et photographies (vues)
de différentes villes de l'Asie-Mineure.

Reliure en tous genres, et Commis-
sions de travaux d'imprimerie.

Tableaux, Corniches, Baguettes. Enca-
drements avec soin et précision.

Grand assortiment de Musique des

plus renommés éditeurs et *Seul Dépôt*
des éditions économiques de Ricordi,
Peters et Litolf.

Instruments à Cordes, Pupitres-musi-
que, Cordes pour Violon, Guitare,
Mandoline et Piano des meilleures fabri-
ques d'Europe, etc., etc.

On se charge de toutes sortes de Commissions.

Un succès de la France à l'Étranger.
Si les Français à l'étranger
soutenaient les produits de
la mère patrie avec autant
d'enthousiasme que le sig-
nataire de cette lettre pour
un produit étranger à son
pays, la concurrence étran-
gère ne serait plus à redouter.
Je viens de recevoir une lettre d'un M. M. de Saint-Aubin
(Gironde), qui me fait l'honneur de me demander
si je reconnais avoir été soulagé, par vos Pilules
Suisses, des maux d'estomac dont je souffrais.
Je viens de lui répondre pour lui certifier que tout
ce que ma lettre publiait était la vérité pure, et que
vos Pilules Suisses étaient, sans contredit, les
meilleures pilules du monde. Cela est si vrai, que
je vous prie de m'en envoyer encore trois boîtes
à 1 fr. 50 la boîte. Je les recommande à toutes mes
connaissances, et tous ceux qui en prennent en
sont satisfaits, surtout un monsieur qui, toutes
les fois qu'il me rencontre, ne cesse d'en faire des
éloges. Je vous autorise à publier ma lettre et je
répondrai toujours avec plaisir aux personnes qui
m'écritont. «A. Saint-Aubin, 33, Saint-John's Street»
A. Hertzog, Ph^{re}, 28, rue de Grammont, Paris.

INSECTICIDE BOUVAREL

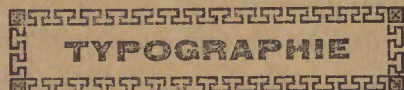

TORD-BOYAUX
Destruction infailible
des Rats, Mulots, etc.
75 CENT. la boîte.
d. l. l. pharm^{ie} et march^{de} de conf^{re}
PIOT FRÈRES, Successeurs
de GUERARD et Cie, 28, Rue Ste
Croix-de-la-Brettonnerie, Paris

ՏՆՈՐԷՆ — ԽՐԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱՆԵԱՆ
Le Gérant: FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՏԷՅԻ
Հայերէն տպարան Մ. Փոքրապաշտի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER
rue Vacon 50.

IMPRIMERIE DU MIDI

M. SCHICKLER

Rue Vacon, 50. - Marseille

Prix-Courants

Factures

Circulaires Commerciales

Entêtes de Lettres

Enveloppes

Spécialité pour Brochures, Catalogues et Mémoires

OUVRAGES DE LUXE

JOURNAUX DE TOUS FORMATS

Cartes de Visite

et d'Adresse

Lettres de Mariage

et de Naissance

Mandats

LETTERS DE DÉCÈS EN 1 HEURE

Affiches en noir et en couleurs, Prospectus

AVIS. — La Maison se recommande par la Netteté de son Travail et par la prompte exécution des Commandes